

Pædagogisk læreplan for STUBMØLLENS VUGGESTUE OG BØRNEHAVE 2021

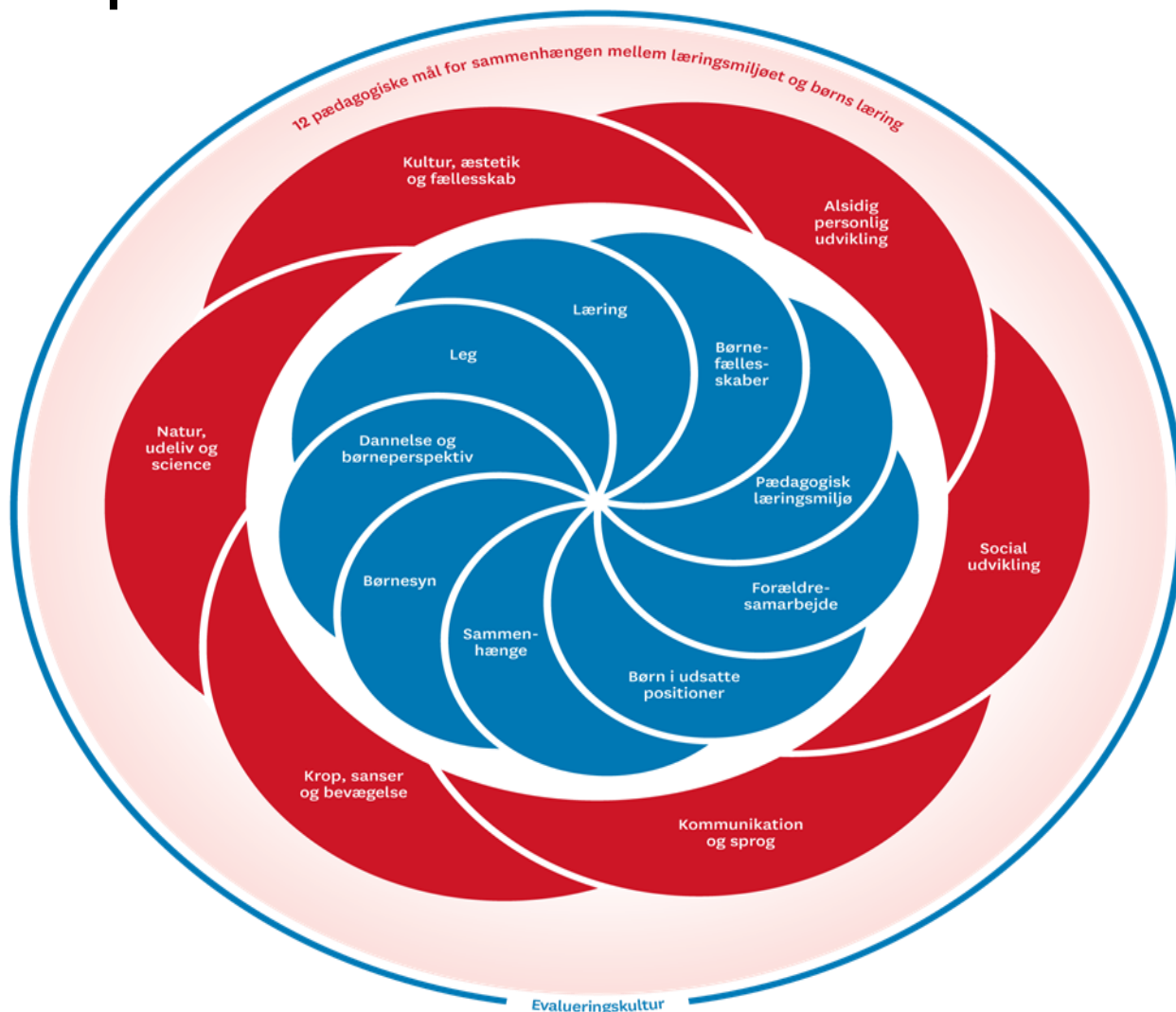

Højreklik her og vælg Skift billede for at indsætte billede eller logo

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Stubmøllens vuggestue og børnehave er en kommunal daginstitution i Københavns Kommune. Institutionen er normeret til 42 vuggestuebørn (3 grupper) og 44 børnehavebørn (2 grupper).

Vuggestuen holder til på Grønrisvej 11 og børnehaven på Stubmøllevej 10.

Stubmøllen er beliggende i den "gamle" del af Sydhavnen, tæt på Valbyparken, Karensminde og Børnenes dyremark. Stubmøllens vuggestuen ligger i et lille etplanshus med egen legeplads og er fra 1982. Stubmøllens børnehaven har til huse i tre sammenlagte stuelejligheder med adgang til legeplads i gården. Stubmøllens børnehave er fra 1939 og blev kommunal i 1969 herefter blev institutionen sammenlagt med vuggestuen på Grønrisvej i 2010 til - Stubmøllens vuggestue og børnehave.

Vi er en del af Klynge VVK-F, som består af kommunale daginstitutioner i Sydhavnen.

”Vores kerneopgave er at udvikle trygge, nysgerrige og livsduelige børn i tæt samarbejde med forældrene.”

Hvordan ser vi, at et barn er nysgerrig i hverdagen?

- At barnet tager initiativ til aktivitet
- At barnet viser opmærksomhed på deres omgivelser
- At barnet prøver grænser af. Egne og andres
- At barnet står og observerer og viser tegn på interesse i situationen
- At barnet udviser nysgerrighed som et tegn på tryghed

Livsduelighed

Hvad forstår vi ved at være livsduelig?

"Livsduelighed er at have selvværd og selvtillid nok til at mestre de sociale kompetencer der skal til for at være et rummeligt og hjælpsomt menneske (samfundsborger)"

Hvordan skal vi som voksne agere, hvis vi ønsker at udvikle livsduelighed?

- At vi igennem pædagogiske aktiviteter udvikler og styrker barnets selvhjulpenhed
- Vi vil understøtte, anerkende, opmuntre og guide børnene.
- Vi fejrer deres succeser
- At vi udfordrer barnet så de udvikler mod til at møde verden

Hvordan ser vi, at et barn agerer livsdueligt?

- Ved at barnet tager del i, og forstår hverdagen i institutionen
- Ved at se barnet hjælpe andre
- Ved at barnet kan skabe relationer og indgå i fællesskabet
- Ved at barnet kommer igennem den modgang det møder
- Ved at barnet oplever succes på trods af modgang

Forældresamarbejde

Hvad forstår vi ved, et tæt og godt forældresamarbejde?

"Forældresamarbejde er når der er gensidig tillid, tryghed og respekt, som giver plads til mangfoldighed, og hvor vi kommunikerer og samarbejder imødekommende"

Hvordan skal vi som voksne agere, hvis vi ønsker at udvikle forældresamarbejdet?

- Alt starter med et "smil" og et "hej"
- Vi skal være imødekommende overfor forældrene når de kommer
- En gensidig lyst til at skabe et godt samarbejde omkring barnets hverdag og udvikling
- Ærlig og åben kommunikation
- Arrangere forældrearrangementer for bedre kendskab til hinanden
- Være bevidste om at udviklingen af barnet sker i tæt samarbejde med forældre
- Forældre er eksperter på eget barn

Hvordan ser vi, at vi har et godt forældresamarbejde?

- Ved at forældrene viser interesse for institutionen og for medarbejderne
- Ved at forældrene er trygge ved os og inddrager os i udfordringer ift. barnet og institutionen
- At der er tillid til at kommunikere ærligt

Værdier

I klynge VVK- F har vi defineret 5 grundværdier for vores tilgang til det pædagogiske arbejde. Værdierne skal understøtte arbejdsfællesskabet og sikre kvalitet og udvikling i vores arbejde med børnene.

Vores 5 værdier er som følger:

Mod

Mod er at turde gøre noget nyt. At turde gå ud i verden.

Adfærdsbeskrivelse/målepunkter:

- At tage chancer
- At risikere at fejle
- At turde være nysgerrige omkring vores og andres eksisterende praksis
- At forfølge mål og ambitioner

Fællesskab

Fællesskab er at, alle i vores organisation er engagerede og tager ansvar for kerneopgaven.

Adfærdsbeskrivelse/målepunkter:

- At vi arbejder ud fra fælles forståelse af kerneopgaven
- At vi arbejder loyalt og forpligtende ift. eksisterende rammer og beslutninger, samt nye tiltag
- At vi arbejder i fællesskaber hen imod en høj pædagogisk faglighed

Fordybelse

Vi er grundige og træder ofte et skridt tilbage for at få øje på den udvikling vi skaber. Vi har tillid til at nogle indsatser tager tid, og at små skridt på vejen er værdifulde.

Adfærdsbeskrivelse/målepunkter:

- At vi er vedholdende (vi følger op)
- At vi er reflekterende
- At vi er systematiske
- At vi er fokuseret

Vedholdenhed

At have evnen til at fastholde fokus – på trods af forstyrrelser

Adfærdsbeskrivelse/målepunkter:

- At vi arbejder strategiske
- At vi arbejder målrettet
- At vi arbejder med faglige standpunkter

Nysgerrighed

Nysgerrighed er et mindset! En måden vi møder os selv og omverden på – både fagligt og relationelt. Vi åbner døre og vinduer for at lukke verden omkring os ind.

Adfærdsbeskrivelse/målepunkter:

- Når vi er gode til:
- At være lyttende
- At være anerkendende
- At være afprøvende

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- **Børnesyn:** *Alle børn er født sociale, og de udvikler sig i samspil og relationer med andre.*
- **Dannelse og børneperspektiv:** *Deltagelse i meningsfuldt og nærværende samvær med voksne, er en grundlæggende forudsætning for et barns trivsel.*
- **Leg:** *Legen har en værdi i sig selv og er en gennemgående del af hverdagslivet. Legen er et erfaringsrum, hvor børn både får muligheder for at afprøve dem selv, finde på nyt og samtidig må afstemme sig efter de andre.*
- **Læring:** *Børn ses som aktive medskabere af egen læring og udvikling i rammer, de voksne er ansvarlige for.*
- **Børnefællesskaber:** *Alle børn har ret til deltagelse, deltagelse er forudsætning for læring, trivsel og udvikling. De voksne bærer ansvaret for relation, samspil, samvær og stemning.*

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

De fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag kommer til udtryk i samspil og fungerer komplementært med hinanden.

For eksempel når vi laver morgensamling, og vi inddrager børnene i hvad vi skal lave. Så sidder der en masse fingre i vejret som har lyst til at byde ind med ideer og forslag, og vi følger børnenes initiativer så de føler at de bliver inddraget. Børnene bliver mødt i deres initiativer, og vi tager de første skridt i dannelsesprocessen, hvor børnene får en følelse af demokrati samt at være en del af et fællesskab.

Dannelse er deltagelse, hvor man kan lære og spejle sig i meningsfulde samvær med voksne. Det handler også om inddragelse i hverdagsrutiner, hvor den voksne fungerer som rollemodel og hvor den voksne giver mulighed for at barnet oplever mestring ved f.eks. at hjælpe og afprøve nye færdigheder.

For eksempel når vi tager en lille gruppe børn med ud i køkkenet for at hente madvogn, og er med til at dække bord til deres legekammerater på stuen. Og når man så efterfølgende får lov til at sige "Værsgo", "hælde op" og får følelsen af at være betydningsfuld - ved at være "dagens eller ugens hjælper".

Leg og læring er forbundet. Legen har værdi i sig selv, og legen er både mål og middel. Mål i sig selv fordi det legende er en del af vores habitus, og middel fordi vi igennem legen lærer og øver os på livsduelighed, og opøver sociale kompetencer, færdigheder og fantasi. Livet leges, og livet læres igennem legen.

For eksempel når vi leger rollelege (far, mor og børn) i køkkenet, leges der fordi det ligger i vores dna, samtidig opøves færdigheder og førsteskridts-forståelser for hvilke mangfoldige roller vi senere vokser op i igennem livet.

Børnefællesskaber og sociale rum er afgørende for at hvert enkelt barn føler sig som del af et fællesskab. Børnefællesskaber giver forudsætninger for at lære at blive respekteret for den man er og lyttet til for det man har på sinde. Det giver rum til, og forståelse for mangfoldighed, og at vi er forskellige og samtidig er fælles. Det betyder, at vi giver rum for at danne relationer på tværs af køn, kultur, baggrund, alder m.v. – en afspejling af det mangfoldige samfund vi vokser op i og er en del af.

For eksempel når vi arbejder med "min familie og jeg" og den vej igennem får forståelse for eksempelvis hinandens forskellige familiemønstre og -sammensætninger, lærer at baggrunde kan være forskellige, og at vi lærer barnet sig selv at kende samt forstå og respektere at "min familie og jeg er sådan her, og min legekammerats familie gør det på en anden måde".

Pædagogisk læringsmiljø

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Vi skal arbejde bevidst med indretningen af det fysiske læringsmiljø. Vi skal arbejde med at lave tydelige legezoner som inviterer til leg og samspil mellem børn og voksne og derved understøtte det pædagogiske arbejde.

For eksempel inddeles rummet i mindre legezoner, så der er zoner hvor man kan lave rollelege ex. køkken og dukkekrog og zoner hvor man laver konstruktionslege ex. Lego eller tog og bilbaner

Vi skal igangsætte passende aktiviteter, som tager hensyn til børnenes nærmeste udviklingszone. Vi skal sammensætte de mindre børnefællesskaber, så de tager hensyn til det enkelte barns deltagelsesmuligheder og behov for kontakt.

For eksempel laves der et "krop og bevægelses lege" på tværs af to teams. Børnene udfordres fysisk og pædagogerne tilpasser aktiviteten efter børnenes kompetencer. Gruppen er sammensat, så den består af børn der let indgår i sociale sammenhænge, men også børn der er mere tilbageholdende. Det er pædagogens opgave, at sikre at alle børn er en del af fællesskabet, ved at understøtte det enkelte barn.

Dagen igennem skaber det pædagogiske personale gennem hverdagsrutiner og aktiviteter - læringsmiljøer, som er en naturlig del af hverdagen. Vi skal i hverdagssituationer skabe gode betingelser for at børnene kan indgå i mindre fællesskaber, hvor der er fokus på samspillet mellem barn/voksen og barn/barn.

For eksempel skal vi give os god tid i garderoben til at børnene selv kan tage tøj af og på. Vi deler børnene op i mindre grupper, så alle ikke er i garderoben på samme tid. Den voksne skal understøtte og guide det enkelte barn, men der skal også være tid til at lytte og tale om hvad vi skal eller noget andet spændende. Børn skal opleve at de kan hjælpe hinanden og få oplevelsen af at mestre de fælles hverdagsrutiner.

Samarbejde med forældre om børns læring

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Forældre og institution skal indgå i et tæt og ligeværdigt samarbejde om det enkelte barns udvikling og trivsel. Sammen har vi bedre mulighed for at skabe trivsel hos barnet.

For eksempel laves der 2 gange om året trivselsvurderinger (TOPI) på alle børn i institutionen. Forældrene involveres altid, hvis vi vurderer at et barn ikke er i trivsel. Har barnet det svært i forhold til at skabe gode relationer til andre børn, vil institutionen se nærmere på hvordan vi sammensætter

de mindre børnefællesskaber. Forældrene kan understøtte barnet ved ex. at lave legeaftaler, udenfor institutionen.

Forældrene skal opleve et passende informationsniveau og en relevant dialog, både via vores kommunikationsplatform, KbhForældre, og i den daglige kommunikation ved aflevering og afhentning.

For eksempel informerer den pædagogiske leder forældrene omkring overordnede pædagogiske fokusområder og generelle ændringer i struktur og medarbejdersammensætningen. Gennemsigtheden er vigtig for forældrene, da det skaber tryghed. Medarbejderne bruger platformen til at skrive dagbøger og uploade billeder fra hverdagen i institutionen, så forældrene kan have en dialog med deres barn om hvad der er sket i institutionen i dag.

Vi skal tilbyde forældre information og vejledning, både i form af forældresamtaler, forældremøder, temamøder, men også i den daglige kommunikation. Forældrene skal have tillid til institutionen, så de kan være nysgerrige overfor den pædagogiske praksis, men også være åbne om egen tvivl i forhold til deres barns udvikling.

For eksempel at invitere forældrene til et temamøde omkring "Social tænkning" eller "sprog i samspil" - strategierne, som institutionen arbejder med i den pædagogiske praksis. Målet er at give forældrene ny viden om hvordan man skaber det gode samspil, så der bliver sammenhæng og genkendelighed mellem hjem og institution.

Børn i udsatte positioner

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Vi har alle sammen det vilkår til fælles, at vi er sårbare og indtager udsatte positioner i løbet af vores liv.

Det er svært for nogle børn at have strategierne for at komme ind i sociale sammenhænge, være med til at indgå i meningsfulde fællesskaber og finde de værdifulde aktiviteter at deltage i. For os handler det om, at børnene kan deltage på en hensigtsmæssige måde i de pædagogiske aktiviteter, og føle sig som en del af fællesskaberne – både de små og store fællesskaber. Vi er bevidste om hvad det kræver for det enkelte barn at deltage i de forskellige situationer, og de udfordringer der kan gøre, at det ikke sker. Vi arbejder ud fra et pædagogisk udgangspunkt om, at barrieren og udfordringen ikke bor i barnet, men ligger i omgivelserne og i læringsmiljøet.

Brobygningsdelen eller overgangen, sker i det formelle samarbejde mellem institutionen og skolen, kaldet "Stærkt samarbejde". Her sætter PL fra børnehaven sig sammen med lederen for fritids- institutionen og skole og gennemgår samt evaluerer samarbejdsaftalen.

For eksempel besøger de kommende skolebørn og deres forældre skolen 2 gange årligt under "OL" og "Børn løbet" hvor de møder de kommende klassekammerater og lærer.

Genkendelighed sker i den pædagogiske praksis, hvor vi i børnenes sidste år i børnehaven arbejder med "førskole-gruppen", hvor aktiviteter og indhold har elementer af skolelignende aktiviteter.

For eksempel når vi henover året arbejder med temagrupper i børnehaven. Hvor den ene gruppe er "Førskolegruppen", som har aktiviteter på tværs af stuerne med de børn der er kommende skolestarter. Aktiviteterne er planlagt så de understøtter børnenes mulighed for at undersøge og fordybe sig, "delt og fælles opmærksomhed" og være bevidste om "gruppens plan".

I forlængelse skal nævnes, at vi sammen med skolen og fritidshjemmet har drøftet forståelsen af "skoleparathed". Her handler det mere om at kunne lytte, koncentrere sig, vente på tur, forstå fælles besked, spørge om hjælp m.v., fremfor at det udelukkende handler om at kunne tal og bogstaver. (at kunne lære som en del af en gruppe)

For eksempel når børnene besøger fritidsinstitutionen i klyngen. Her er de sammen om en fælles aktivitet, hvor muligheden for nye relationer kan dannes og hvor børnene møder nye voksne de kan tilgå og spørge om hjælp, være undersøgende sammen med og få fælles oplevelser med.

For eksempel når børnene i førskolegruppen har tema omkring samarbejde, og børnene sammen finder ud af hvordan de kan hjælpe hinanden med at hente madvogn, eller kalde på en voksen når der er en lege-kammerat der har brug for hjælp.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

At gå på opdagelse i børnenes nærmiljø, har stor betydning for børnenes trivsel, udvikling og dannelse. Det at ”Gå på tur” i nærmiljøet er en særlig del af den pædagogiske praksis og skal ses i sammenhæng med det pædagogiske grundlag og de 6 læreplanstemaer.

For eksempel sker Inddragelsen når institutionen er en del af ”Brug Byen” som bl.a. tæller samarbejdet med Biblioteket på Karensminde. Her inviteres børn og forældre bl.a. til ”Kultur for en tudse” som er en temauge hvor der sættes fokus på de mange kulturmuligheder der er for institutioner og børnefamilier i nærmiljøet, Male- værksted, danse workshop, tiger træning, biograf mv. Endvidere deltager institutionen i ”En verden af vidunderlige fortællinger” hvor vi læser, låner bøger og taler med bibliotekaren.

Institutionen besøger de lokale grønne områder og legepladser som bl.a. tæller den bemandede natur legepladsen i Valbyparken og foreningen ”Børnenes dyremark” på Karensminde. Børnene laver bål- mad, samler grene og taler om ”krible krable” dyr.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

De fysiske rammer i institution, har stor betydning for børnenes udvikling og læring. Vi skal have en bevidsthed om, hvordan vi indretter institutionen, så børnene blandt andet kan udfolde sig fysisk, fordybe sig i leg eller finde ro. Vi skal også gennem indretningen skabe mulighed for at børnene kan være så selvhjulpne som muligt.

For eksempel skal det i garderoben være muligt for børnene selv at nå deres tøj, så de i videst muligt omfang selv kan tage tøj på og gå på legepladsen. Der skal være fokus på mindre grupper i garderoben og en voksen der støtter og opmuntre børnene til at øve sig.

Det psykiske børnemiljø bygger særligt på samspillet mellem børn og voksne. Vi skal i institutionen benytte os af sprogstrategierne fra ”Sammen om sproget” og understøtte børnene ved at kommentere, lytte, give tid, imitere og fortolke. Vi skal sætte fokus på ”delt og fælles opmærksomhed” med børnene, så vi understøtter deres nysgerrighed og refleksion og vi i fællesskab går på opdagelse i hverdagen.

For eksempel skal de voksne tage udgangspunkt i hvad der optager børnene. Hvis en gruppe er optaget af ”dinosaurus dyret”, kan den voksne understøtte ved at gå på opdagelse hvad der særlig optager dem ved dette dyr. Den voksne skal spørge ind til børnenes nysgerrighed og den vej igennem udfolde begrebet ”dinosaurus dyret”. Måske kræver det en googlesøgning på hvor stor er en dinosaurus egentlig, eller måske skal man gå en tur på biblioteket for at læse om fortidsdyr.

Det æstetiske rum i institutionen skal både være overskueligt for børnene, men også opfordre til at man kan gå på opdagelse i små detaljer. Som tidligere beskrevet under det fysiske læringsmiljø, skal institutionen indrettes så der er tydelige formål med de enkelte zoner. Derudover skal institutionen tydeligt afspejle, at det er børnenes hus, så vægge og lofter skal prydes med børnenes egne værker.

For eksempel skal de voksne være bevidste om at ændre på indretningen efter børnegruppens behov, men også efter årstider og højtider. Ex. ved jul pyntes der op med julepynt, lys og juletræ. Der gemmes små nisser rundt omkring på stuen, så børnene kan gå på opdagelse efter små nye detaljer.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Engagement

Vi skal understøtte det enkelte barns engagement i forskellige sammenhænge/fællesskaber i løbet af dagen. Børn skal være deltagende, nysgerrige og kunne fordybe sig i lege, aktiviteter og hverdagsrutiner. De voksne skal være bevidste om det enkelte barns kompetencer og deres tilgang til samspil med andre børn og voksne, da dette har betydning for barnets engagement.

For eksempel skal de voksne sammensætte mindre børnefællesskaber, som giver alle børn i gruppen mulighed for at være deltagende på hver deres niveau. Nogle børn er mere afventende og skal støttes i at være

nysgerrige på nye ting. Disse børn skal mødes med opmuntring, omsorg og respekt for grænser, før de kan engagere sig i fællesskaber.

Livsduelighed

”Livsduelighed er at have selvværd og selvtillid nok til at mestre de sociale kompetencer der skal til for at være et rummeligt og hjælpsomt menneske (samfundsborger)” (Se klyngens kerneopgave)

Vi skal støtte børnene i at tage del i og forstå hverdagen i institutionen. Børnene skal øve sig i at skabe nye relationer, hjælpe hinanden og indgå i fællesskaber. Vi skal understøtte børnene, når de møder modgang og på trods af det, stadig opleve succes.

For eksempel oplever barnet ved morgensamling at være en del af et større fællesskab. Et fællesskab, hvor man skiftes til at vælge en sang fra sangkufferten. Hvor man hjælper en mindre kammerat med at finde en måtte at sidde på. Hvor man synger navnesang med alle de børn og voksne de er tilstede og taler om hvem der mangler i dag. Hvor man må vælge en anden sang end yndlings-sangen, da den allerede er taget. Eller hvor man alligevel får lov til at vælge ens yndlingssang, selvom den lige er blevet sunget.

Gåpåmod

Vi skal sikre os, at vi udfordre det enkelte barn med tilpasse krav og forventninger, så vi bevarer barnet naturlige lyst til at lære nyt – gåpåmod. Det kræver mod at springe ud i noget nyt og derfor skal der være voksne omkring barnet, som understøtter, jubler og trøster. Barnets skal mødes i deres følelse. Ingen følelser er forkerte, men vi skal støtte børnene i at definere dem, placere dem og bearbejde dem.

For eksempel udfordrer et barn sig selv ved at kravle op i legestativet. Det er svært og det kræver mod, da der er langt ned. Den voksne jubler når barnet kommer helt op, understøtter ved at tælle til fire inden barnet tør hoppe ned og trøster evt. hvis suget i maven var lidt for stort.

Deltagelseskompetencer/legekompetencer

Vi skal sikre os, at barnet får den nødvendige støtte i leg og hverdagsrutiner så får de bedste forudsætninger for at kunne leg med andre og være deltagende i både mindre og større fællesskaber. Børn udvikler legekompetencer i samspil med børn og voksne.

Det er altid den voksne, der har ansvaret for at skabe den gode relation og det gode samspil. Det gør vi ved altid at være bevidste om at gå ”foran” ved siden af” og ”bagved” når vi støtter barnet i deltagelse og leg.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Sociale kompetencer udvikles i fællesskab med andre mennesker i venskaber, grupper og kulturer. De vigtige elementer i social kompetence er empati, evne til tilknytning og sociale færdigheder.

Sociale kompetence er nøglen til fællesskabet, hvor børnene har mulighed for at udfolde sig – i leg, i samarbejde med andre om at løse opgaven og realisere drømme.

Det er vigtigt, at børn støttes i at danne venskaber og lærer, hvordan man kommer med i og er en del af en gruppe. Det er i fællesskabet med andre, børnene oplever styrke og betydning og her, der er adgang til at give og opnå anerkendelse. Det er som medskaber af fællesskabets historie, der fortælles hver dag, at børn bliver sociale kompetente.

Børn skal i omsorg og respekt have mulighed for at udvikle konstruktive og nære relationer til andre mennesker. Der skal være plads til at give udtryk for egne følelser og behov samtidig med, at børnene også forstår, at andre har de samme behov. Børn skal lære selvregulering i en gruppe, ved at vi støtter med positive alternativer. Det sker ved at vi viser positive følelser og viser vi kan lide barnet og justere os følelsesmæssigt i samspillet.

I forhold til omverden er udviklingen af de sociale kompetencer især vigtige i forhold til evnen til sammen med andre børn og voksne nysgerrigt at udforske og bidrage til fællesskabet. Sociale kompetencer er et menneskeligt redskab i forhold til at lære andre færdigheder og lære som en del af en gruppe.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Sprog er en forudsætning for at udtrykke sig og kommunikere med andre. Der findes mange forskellige sprog, som alle spiller en rolle i børns udviklingsproces og som skal have opmærksomhed. Talesprog, skriftsprog, tegnsprog, kropssprog og billedsprog er blot nogle af de kommunikationsformer, Vi alle benytter os af..

Børn har behov for at møde voksne mennesker, der lytter til dem med forståelse og anerkendelse, så de får mulighed for at udtrykke det, de er i tvivl om, glade for eller kede af, og så de frit kan lufte deres meninger, følelser og tanker.

Sproglige færdigheder er en indgangsdør til omverden – en mulighed for at høste viden og erfaringer. Det er derfor vigtigt at støtte børnene i at sætte ord og begreber på de oplevelser, de har i dagligdagen.

Sproget er en forudsætning for frugtbare løsninger af problemer og at kunne fejre det der lykkes. Balancen i fællesskabet afhænger af børnenes evner til at sige fra, og om de har de sproglige forudsætninger for at udtrykke, hvad de mener, og hermed formår at blive forstået af både børn og voksne.

Indsæt praksisfortælling personale ud fra kompetencekort / Evaluering

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Som udgangspunkt er "krop og bevægelse" med i det meste af vores hverdag og når vi arbejder med det, så er det som udgangspunkt ud fra tre undertemaer: kroppen, sanserne og bevægelse.

Kroppen har to dimensioner – en fysisk som omhandler at børnene får en forståelse af deres biologiske, fysiske krop, hvordan kroppen virker og reagerer, for eksempel høj og lav puls (high-arousal og low-arousal). Den anden dimension er den eksistentielle – at barnet er tilstede i verden via kroppen og oplever verden gennem kroppen. Det vil blandt andet sige, at kroppen er sæde for erfaringer, følelser, sociale kompetencer og identitetsdannelse.

For eksempel når børnene glæder sig til at komme over og lege med sine kammerater i institutionen, og de kan mærke glæden i kroppen, står måske og hopper af glæde og er helt spændte af at skulle se sin kammerat som man ikke har set i weekenden.

Før eksempel når børnene bruger motorikbanen i vuggestuen, de skubber de store puder, kravler, kryber og smiler til hinanden, når det går rigtig stærkt.

Sanserne er fundament for en velfungerende krop og derfor essentielle for, at børnene udvikler sig hensigtsmæssigt. De tre primære sanser (vestibulærsansen, taktilsansen og kinæsthesiansen) og de fire øvrige sanser (smagssansen, lugtesansen, høresansen og synssansen) samarbejder og skaber grobund for

børnenes motoriske udvikling og automatisering af bevægelser. Vi skal skabe sanselige læringsmiljøer i hverdagen, hvor børnene oplever gennem kroppen og hvor nysgerrighed og kreativitet er i fokus.

For eksempel når børnene skal sanse forskellige kropslige fornemmelser, såsom at mærke hvordan det fornemmes, når vi blander sand og vand sammen i sandkassen eller mærker hvordan det føles på huden når vi er ude i regnen.

Bevægelse

Bevægelse handler om børnenes aktive udforskning af kroppens muligheder og potentiale, dels på egen hånd og i samspil med børn og voksne. Deltagelse i inkluderende bevægelsesfællesskaber kan skabe læringsrammer for alsidige erfaringer og udvikling af kroppens potentiale. Børnene får herigennem erfaringer med at kunne koncentrere sig, udvikler sproget, mærker kroppens følelser og motivation. Bevægelse er alle steder lige fra vi bliver født (og sågar allerede fra vi ligger i mors mave) og udvikler os hele livet.

For eksempel når børnene står og kigger på det spændende klatrestativ, og man rigtig gerne vil kunne klatre op stigen for at komme op og lege sørøvere med sine legekammerater der står deroppe. Og når de første skridt op ad væggen bliver taget og det kan lade sig gøre. Og de næste skridt også kan lade sig gøre, selvom der er lidt sus i maven og der er en lille hjælpende hånd fra en af de voksne, så er succesoplevelsen fuldstændig fantastisk når klatrestativet er bestaget – det bliver man bevæget af.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Naturoplevelser er en del af læringsmiljøet og bidrager både til den følelsesmæssige, mentale og fysiske udvikling. En naturfaglige dannelse skabes af oplevelser med, interesse for og viden om naturen i et miljø, hvor der er plads til at være nysgerrig, stille spørgsmål og finde svar.

Når børn har mulighed for at være i, sanse og opleve naturen på alle årstider, i forskelligt vejr og landskaber, styrkes også deres sanseapparat og deres motoriske udfoldelse. Naturen er en enestående legeplads for både sind og krop. Når børn leger i naturen, får fantasien og samværet med andre spillerum, og børnene udfordres på mange planer både kropsligt og mentalt.

For eksempel når vi går på ”Tippen” eller i Valbyparken så har børnene mulighed for at hente førstehåndsindtryk om dyr, planter og materialer. De kan bygge, skabe og konstruere og udforske materialer og tekniker. Gennem engagerede og nysgerrige voksne kan børnene få vigtige erfaringer, eksperimentere og hente masser af viden om naturfænomener og matematiske sammenhænge.

At bruge naturen som eksperimentarium og legerum danner grundlaget for en varig interesse, respekt og ansvarlighed for natur og miljø.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Kultur er udtryk for menneskes forståelse af og tilgang til verden. Det er gennem mødet med andre og det anderledes, vi definerer vores egen kulturelle ståsted og genkender vores egne kulturellerødder.

Børn har et klart blik for kulturelle udtryksformer. Jo mere varieret børn får lov at udfolde sig og jo flere kulturelle møder, de oplever, jo mere bredspektret bliver også deres opfattelse af såvel verden, andre mennesker, som deres egne muligheder og potentialer. Selvom børn opfattes som fantasifulde væsner, har de ganske som voksne brug for inspiration ud over, hvad deres egen fantasi kan skabe.

Læringsmiljøet og ikke mindst mødet med voksne, der kan formidle kunst og kultur, kan være med til at sætte gang i en udvikling af børnenes kulturelle udtryksformer. Gennem oplevelser af kunst og kultur får børn inspiration til selv at lege, omforme og eksperimentere med de udtryk, de møder.

Kreativitet trives bedst i lyst, og engagementet trives, når børnene inddrages i beslutninger om, hvilke kulturelle eller kunstneriske aktiviteter, de skal beskæftige sig med. Medindflydelse på valg af f.eks. materialer og projekter samt planlægning af kulturelle aktiviteter og oplevelser, styrker børns interesse og glæde ved at skabe.

For eksempel når vi læser børnelitteratur fra forskellige lande, høre musik, ser billeder i forskellige genrer samt laver så workshops i dagligdagen, hvor forskellige materialer og redskaber er til rådighed, er den daglige kilde til inspiration og lyst til fællesskab. Kulturelle tilbud i lokalsamfundet kan bidrage til den kulturelle vækst. (Se afsnit om inddragelse af lokalsamfundet)

Evalueringskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

Som grundlag for evaluering og dokumentation af institutionens Læringsmiljø, produceres interndata i form af TOP1, sprogvurderinger og SMTTE som handleplan på læringsmiljøer og enkelt børn. Eksternt data produceres i form af det årlige pædagogiske tilsyn samt KIDS observationer.

Herudover anvende praksisfortællinger ud fra kompetencekort på statusmøder og personalemøder (fra faglig handleplan/læreplan).

De vil sige, at vi arbejder med en undersøgende og eksperimenterede tilgang.

Det betyder bl.a. at vi arbejder med kollegial og ledelsesmæssigt feedback/refleksion.

Det betyder at vi arbejder ud fra at kvalitet skal kunne iagttages i praksis.

Personaleeksempel hvordan børnene inddrages.

Processen i årshjulet ser således ud :

- 1:Efterspurgte kvalitet (tilsyns anbefalinger/anmærkninger Læreplansmål og faglighandleplan
- 2:Intern og ekstern evaluering grundlag (KIDS observationer, sprogvurdering, TOPI, SMTTE.
- 3:Forbedringer af praksis: Tiltage i handleplan, positive praksisfortællinger.
- 4:Dokumentation af praksis(ifm børnenes egenproduktion, billeder, dagbøger, handleplan, praksisfortælling)
- 5:Interne evaluering/ nående vi vores mål og det vi ønskede, har vores indsats haft en positiv effekt på børnene og læringsmiljøet. Har det givet en forudsætning for høj kvalitet?.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forandringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Pædagogisk læreplan

© 2019
Danmarks Evalueringsinstitut og
Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC